

zdravé životní
podmínky,
hygienické
aspekty a limity

Jana Dudová

Mezinárodní Prameny právní úpravy, evropské právo

- **Mezinárodní pakt o občanských a politických právech** (č. 120/1976 Sb.)
a **Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech** (č. 120/1976 Sb.) sjednané v rámci OSN - m.j. s ohledem na prevenci epidemických, endemických a jiných nemocí
- **Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod** (č. 209/1992 Sb.) sjednaná v rámci Rady Evropy - čl. 8 soukromý a rodinný život, např. ve vazbě na očkování
- Smlouva o fungování EU - zejména čl. 168 - Unie se zavazuje zajišťovat vysoký standard ochrany zdraví - zejména ochrana před infekčními chorobami
- Listina základních práv EU - právo na život - zejména preventivní zdravotní péče
- **Sekundární právo - viz zejména rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady 2119/98/ES o zřízení sítě epidemiologického dozoru a kontroly přenosných nemocí v EU/ES**
- **Nařízení EP a Rady č. 852/2004/ES o hygieně potravin**
- Nařízení EP a Rady č. 178/2002/ES, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva
- Nařízení EP a Rady č. 1935/2004/ES o materiálech určených pro styk s potravinami
- Nařízení EP a Rady č. 1223/2009/ES o kosmetických přípravcích
- Nařízení EP a Rady č. 1272/2008/ES o klasifikaci, označování a balení látek a směsí...a další

Judikatura ESLP - právo na život

práva individuální,
panevropský dosah

Signatáři Evropské úmluvy
jsou členy Rady Evropy

L.C.B. versus Spojené
království

- chybějící kauzální nexus při onemocnění leukémií v důsledku jaderných pokusů

ESLP a právo na pokojné užívání majetku

Fadějevová proti Rusku:
znečištění prostředí
ocelárnou ovlivnilo
kvalitu života +
spravedlivé
zadostiučinění. Obdobně:

Asselbourg a Greenpeace
proti Lucembursku

Guerra a další proti Itálii
a další.....

Branduse proti Rumunsku
(popř. i ve vazbě na čl. 3
- nelidské a ponižující
zacházení...)

Základní Vnitrostátní prameny právní úpravy

- ▶ **Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (ZOVZ)**
- ▶ **Zákon č. 94/2021 Sb., pandemický zákon**
- ▶ **Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele**
- ▶ **Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky**
- ▶ **Zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků,**
- ▶ **Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách**
- ▶ **Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek**
- ▶ **Zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním a další....**

Podzákonné předpisy

- ▶- Vyhláška č. 6/2003 Sb., kterou se stanoví hygienické limity chemických, fyzikálních a biologických ukazatelů pro vnitřní prostředí pobytových místností některých staveb
- ▶- Vyhláška č. 432/2003 Sb., kterou se mimo jiné stanoví limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů
- ▶- Vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby...
- ▶- Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých
- ▶- vyhláška č. 306/2012 Sb., kterou se upravují podmínky předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče
- ▶ vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem
- ▶ Nařízení vlády č. 272/2011 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací...

- ▶ Článek 31 LZPS: **právo každého na ochranu zdraví**. Tomu na druhé straně odpovídá povinnost státu zajistit dostatečnou ochranu před faktory, které mohou ohrozit lidské zdraví. Ochrana zachování zdraví člověka je předpokladem jeho existence, a tím i nutným předpokladem práva na život a zachování fyzické integrity jedince (srov. čl. 7 LZPS).

Ústavní zakotvení

Zdravotní politika

TVŮRCEM ZDRAVOTNÍ POLITIKY JE V SOULADU S PROGRAMOVÝMI PROHLÁŠENÍMI VLÁDY A VE SMYSLU USTANOVENÍ § 80 ODS. 1 PÍSM. A) ZOVZ MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ.

REALIZACE ZDRAVOTNÍ POLITIKY JE JEVM VEŘEJNOPRÁVNÍM, SPOČÍVÁ V AUTORITATIVNÍ TVORBĚ A VYDÁVÁNÍ ROZHODNUTÍ, JAKOŽ I VE VÝKONU ŘÍDÍCÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI.

Zákon o ochraně veřejného zdraví (ZOVZ)

- ▶ Upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví. ZOVZ upravuje životní a pracovní podmínky stanovením hygienických limitů u vybraných činností, kategorií, předmětů a médií tak, **aby jejich negativní účinky na člověka byly omezeny na rozumně dosažitelnou míru.**
- ▶ Spolu se svými prováděcími předpisy tvoří ZOVZ rámec hygienického zabezpečení výkonu zdravotní péče.

- ⦿ řídí a kontroluje KHS včetně rozhodovací pravomoci o opravných prostředcích proti rozhodnutí krajských hygieniků,
- ⦿ řídí očkování,
- ⦿ nařizuje mimořádná opatření při epidemiích, při výskytu zdravotně závadných výrobků nebo vod, při živelných pohromách a jiných událostech na celostátní úrovni apod.
- ⦿ **koordinační úloha** - odpovídá za tvorbu a uskutečňování národní politiky na úseku ochrany veřejného zdraví (srov. § 10 kompetenčního zákona a § 80 ZOVZ).

Ministerstvo zdravotnictví

Ochrana veřejného zdraví

Veřejným zdravím je zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin...

Ochrana veřejného zdraví - souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek, zabránění infekčních onemocnění...

Ohrožení veřejného zdraví - obyvatelstvo nebo jeho skupiny jsou vystaveny nebezpečí, z něhož míra zátěže rizikovými faktory přírodních, životních nebo pracovních podmínek překračuje obecně přijatelnou úroveň a představuje významné riziko poškození zdraví.

Hodnocení zdravotních rizik

Přímá souvislost s ochranou zdraví spotřebitele - např. vazba na bezpečnost výrobků vč. potravin, bezpečnost služeb apod.

Jedná se o posouzení míry závažnosti zátěže populace vystavené rizikovým faktorům životních a pracovních podmínek a způsobu života (§ 2/4 ZOVZ).

Rozumně dosažitelná míra?

Srov. např. § 31/1 ZOVZ: jedná se o poměr mezi náklady na opatření a jejich přínosem ke snížení zátěže - s ohledem na počet exponovaných fyzických osob (hluk, vibrace...).

Příklad

- ▶ Společnost ABC, spol. s r.o. provozuje účelovou komunikaci, která slouží jako jediná přístupová cesta do areálu této společnosti. Provoz na komunikaci značně přesahuje hlukové limity. Společnost proto požádala KHS o vydání omezeného povolení k provozu na komunikaci. Dle § 31 OVZ KHS takové povolení vydá, pokud bude hluk omezen na rozumně dosažitelnou míru (RDM).
- ▶ Rozdílné situace při posuzování RDM:
 - Hlukem jsou výrazně dotčeni senioři z blízkého Domova seniorů (cca 100 osob)
 - Hlukem je výrazně dotčen pan X., který má od společnosti ABC pronajatý rekreační objekt lokalizovaný v těsné blízkosti komunikace.

Hygienické limity a aspekty dle zovz

Hygienické požadavky na vodu vč. přírodních a umělých koupališť

Hygienické požadavky na provoz škol a školských zařízení

Hygienické požadavky na školy v přírodě a zotavovací akce

Hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení a některých zařízení sociálních služeb

Hygienické požadavky na výkon činností epidemiologicky závažných a na ubytovací služby

Hygienické limity a aspekty dle zovz

Hygienické požadavky na stravovací služby

Hygienické požadavky na předměty běžného užívání vč. kosmetických přípravků

Hygienické požadavky na hluk, vibrace a neionizující záření

Ochrana zdraví při práci dle kategorizace prací

Ochrana zdraví při nakládání s chemickými látkami a směsmi

Ochrana zdraví při předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění vč. systému epidemiologické bdělosti

Státní zdravotní dozor

§ 84 ZOVZ

dozor nad
dodržováním
právních předpisů k
OVZ

Možnost pozastavit
výkon činnosti,
užívání vody...

Prověřování znalostí
u činností epid.
závažných...

V mimoř. případech
hodných zvl. zřetele
vstup do obydlí FO
(např. u hluku,
vibrací...)

Právní předpisy a opatření v oblasti ochrany veřejného zdraví

- ▶ **Nařízení krajské hygienické stanice** - vyhlášení = vyvěšení na úřední desce po dobu nejméně 15 dnů - § 85
- ▶ **Obec** v samostatné působnosti může **obecně závaznou vyhláškou** nařídít provedení ochranné dezinsekce + deratizace - § 96
- ▶ **Opatření při mimořádných okolnostech** - při epidemii, nebezpečí jejího vzniku nebo jejího zavlečení z ciziny, nebezpečných nebo nejakostních výrobků - celoplošné rozhlasové + televizní vysílání - § 95
- ▶ **Opatření obecné povahy:** § 82a/1 písm. a) + § 94a
- ▶ **Závazná stanoviska** dle speciální právní úpravy

autorizace

- ▶ § 83a a násl. - postup zahájený na žádost FO, která je podnikatelem (org. složky státu, kraje nebo obce) - osvědčení o autorizaci, resp. o tom, že **osoba je způsobilá k určitému odbornému výkonu** (kontrola)
- ▶ Např. odběr vzorků vody, měření koncentrací a intenzit vnitřního prostředí, mikrobiálního znečištění písku, dezinfekce, měření hluku, chemických škodlivin, toxikologie...
- ▶ **Provádění hodnocení zdravotních rizik - jen prostřednictvím konkrétní FO**

- ▶ RAPEX
- ▶ RASSF
- ▶ **System epidemiologické bdělosti**
- ▶ Ministerstvo zdravotnictví shromažďuje informace a předává je do sítě EU pro epidemiologický dozor a kontrolu infekčních onemocnění, provádí výměnu nutných informací, organizuje systém včasného varování a reakce pro účely prevence a kontroly a provádí konzultace

Varovné systemy

Hygienické požadavky na vodu

- dodavatelé vody pro veřejnou potřebu

- provozovatele vodovodu
- osoby dodávající vodu při podnikatel. činnosti
- provozovatele veřejné studny
- osoby dodávající vodu pro veřejné objekty z individuálního zdroje

PITNÁ VODA

- **hygienické limity** biologických, fyzikálních, chemických a organoleptických ukazatelů x ne přírodní léčivý zdroj a přírodní minerální voda.
- **Povinnosti**

výrobky přicházející do kontaktu s vodou

- ▶ Povinnosti výrobce nebo dovozce výrobku určeného k přímému styku s pitnou, teplou nebo surovou vodou vč. povinností vztahujících se k chemické látce či směsi na úpravu vody

Příklad

- ▶ Paní C. si zakoupila v supermarketu láhev piva.
- ▶ Po otevření láhve ucítila výrazný chemický zápach unikající z tekutiny.
- ▶ Zřejmě došlo ke kontaminaci láhve neznámou tekutinou...
- ▶ Odpovědnostní vztahy výrobce, dovozce, toho, který se za výrobce označil - srov. § 2/10,11 a 13 ZOVZ

Přírodní a umělá koupaliště a sauny

Povinnosti provozovatele zajistit, aby fyzické osoby nebyly vystaveny zdravotním rizikům ze znečištěné vody ke koupání, sprchování nebo ochlazování

Soulad s technickými požadavky na výrobky

odběr vzorků a jejich kontrola prostřednictvím akreditované či autorizované osoby (§ 83c ZOVZ)

Provozní řád

Hygienické limity, při jejich překročení povinnost zastavit provoz a informovat veřejnost.

Příklad

- ▶ Slečně T. se po návštěvě koupaliště objevily výrazné změny na kůži - dostala vyrážku. Má podezření, že uvedené zdravotní problémy souvisí s pobytem v bazénu, resp. areálu koupaliště.
- ▶ Které kontrolní orgány by měla kontaktovat?
- ▶ Jakých nároků se může domáhat?
- ▶ Zabývejte se příčinnou souvislostí mezi pobytem na koupališti a zdravotními problémy.

zařízení a hromadné pobyty pro děti a mládež

Školy a školská zařízení,
dětské skupiny

Mimoškolská zařízení

Školy v přírodě a
zotavovací akce pro děti
do 15 let, hrací plochy

Povinnost provozovatele
zajistit hygienické
podmínky pro děti i účast
dospělých FO činných při
akci

Povinnost provozovatele
zajistit hygienicky
nezávadný stav zařízení
k ubytování (vnitřní
prostředí pobytových
místností)

a zásobování pitnou
vodou

Provoz zdravotnických zařízení a soc. služeb

**POVINNOST
POSKYTOVATELE ČINIT
HYGIENICKÁ A
PROTIEPIDEMICKÁ
OPATŘENÍ**

PROVOZNÍ ŘÁD

**PREVENCE INFEKČÍ +
DEZINFEKCE ZDRAVOTNÍ
SLUŽBY A PODMÍNKY
JEJICH POSKYTOVÁNÍ**

**PODMÍNKY HODNOCENÍ
KVALITY A BEZPEČÍ
ZDRAV. SLUŽEB + DALŠÍ
ČINNOSTI SPOJENÉ SE
ZDRAV. SLUŽBAMI JSOU
UPRAVENY V Z. O
ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH**

Podmínky provozování stravovacích služeb

Stravovací služba je
činnost provozovatele
potravinářského
podniku.

Provoz pouze v
provozovně, která
vyhovuje hygienickým
požadavkům.

Neionizující záření

Povinnosti osob
používajících NZ

Povinnosti
provozovatelů NZ

Povinnosti výrobce a
dovozce laseru

Chemické látky

- ▶ Při nakládání s CHL je každý povinen chránit zdraví FO
- ▶ Nikdo nesmí nabízet, darovat, prodávat nebo jinak dodat, přenechat nebo obstarat jiným osobám, než jsou právnické nebo podnikající FO **nebezpečné chemické látky, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 nebo 2** podle nařízení 1272/2008/ES.
- ▶ U osob mladších nebo nesvéprávných se tento zákaz rozšiřuje i na akutní toxicitu třetí kategorie
- ▶ Povinnost odborné způsobilosti při nakládání.

- ▶ Provozování stravovacích služeb
- ▶ Výroba, zpracování a uvádění na trh potravin
- ▶ Výroba kosmetických přípravků
- ▶ Provozování úpraven vod a vodovodů
- ▶ Provozování holičství, kadeřnictví, pedikúry, manikúry, solária, kosmetických, masérských, regeneračních nebo rekondičních služeb
- ▶ Provozování živností, při níž je porušována integrita kůže

Činnosti
epidemiologicky
závažné

Činnosti epidemiolog. Závažné - Povinnosti

POVINNOST MÍT
ZDRAVOTNÍ PRŮKAZ +
ZNALOSTI K OCHRANĚ
VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ

POVINNOST
DODRŽOVAT ZÁSADY
PROVOZNÍ HYGIENY
VČ. ZAJIŠTĚNÍ, ABY
NEDOŠLO K OHROŽENÍ
ČI POŠKOZENÍ ZDRAVÍ
FO.

OCHRANNÁ DDD

HLÁŠENÍ INFEKČNÍCH
ONEMOCNĚNÍ ORGÁNU
OVZ

SPOLUPRÁCE
SPRÁVNÍCH ÚRADŮ

PAN Z. JE VLASTNÍKEM OBJEKTU, VE KTERÉM SE VE VELKÉM ROZMNOŽILI HLODAVCI (MYŠI A POTKANI). ZAJÍMÁ SE O PODMÍNKY DERATIZACE.

VÝKON SPECIÁLNÍ OCHRANNÉ DEZINFEKCE, DEZINSEKCE A DERATIZACE, PŘI KTERÉ SE POUŽÍVAJÍ TOXICKÉ A VYSOCE TOXICKÉ CHEMICKÉ LÁTKY A CHEMICKÉ PŘÍPRAVKY - OSOBA, KTERÁ MÁ KVALIFIKACI PODLE § 58 ODS. 2 A 3 ZOVZ.

Příklad

Mimořádná opatření při epidemii

- ▶ Zákaz omezení nakládání s potravinami
- ▶ Zákaz nebo omezení styku FO podezřelých z nákazy s ostatními, zákaz cestování, omezení cestování....
- ▶ Příkaz k vyčlenění lůžek
- ▶ Zákaz nebo nařízení určité činnosti

příklad

Srov. mimořádná opatření MZDR dle § 80/1 písm.g) postupem podle § 69/1 ZOVZ a pandemického zákona

Krizová opatření dle § 5 písm.a) až e) z. 240/2000 Sb., krizový zákon - vyhláší vláda

Nouzový stav dle čl. 5,6 úst. z. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR - vyhláší vláda

Některé otázky

- ▶ Nouzový stav vs. mimořádné opatření
- ▶ Součinnost v rámci IZS
- ▶ Efektivita a transparentnost rozhodování